

SLOVENEK.

Političen list za slovenski národ.

Pe pošti prejeman velja: Za celo leto predplačan 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za en mesec 1 gld. 40 kr.
V administraciji prejeman velja: Za celo leto 12 gld., za pol leta 6 gld., za četrt leta 3 gld., za en mesec 1 gld. V Ljubljani na dom pošiljan velja 1 gld. 20 kr. več na leto. Posamezne številke veljajo 7 kr.
Naročnino prejema opravništvo (administracija) in ekspedicija, Semeniške ulice št. 2, II., 28.

Naznanila (inzerati) se sprejemajo in velja trisopna petit-vrsta: 8 kr., če se tiska enkrat; 12 kr., če se tiska dvakrat; 15 kr., če se tiska trikrat. Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.
Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.
Vredništvo je v Semeniških ulicah h. št. 2, I., 17.
Izhaja vsak dan, izvzema nedelje in praznike, ob 1/6. uri popoldne.

Štev. 186.

V Ljubljani, v petek 16. avgusta 1889.

Letnik XVII.

Levstikova slavnost v Velikih Laščah.

(Dalje.)

Naslednji govornik g. profesor Fr. Levce je napil z lepim govorom velikolaškemu okraju, ki je porodil Primoža Trubarja, Frana Levstika in Josipa Stritarja.

G. dr. Tavčar je v lepih besedah napil domovini slovenski, rekoč:

Dragi rojaki! Častita gospôda!

Pri tacih slavnostih, kakor danes, smé nam Slovincem ponosno biti srce. Od blizu in daleč privrelo je ljudstvo, da slavi mrtvega našega pevca, kojega telesne ostanke je vzela v sé zemlja slovenska. Ali njegove pesni doné po naši zemlji okrog in okrog ter navdušenje budé, kjerkoli zadoné! To je ravno lepa usoda pesnika, da še iz groba stoji s svojim narodom v zvezi, da mu grob nikdar osamljen ni, ker se nad njim, kakor mnogobojna mavrica na veke odsvita žar pesmi njegove. Pred takim grobom stojimo danes, in mi vsi čutimo, da nam pesnik ni umrl: vzet nam je prah njegovega bitja, duh pa je ostal mej nami, in med nami bo ostal, dokler se bo čula slovenska beseda po zelenih naših krajinah!

S ponosom nas navdaja današnja slavnost. Narod, ki svoje pesnike tako časti, jih je tudi vreden; plemenitih lastnosti mora imeti preobilo. Če v teh materijalnih časih, ko se vse drvi za denarjem, svoje najlepše dneve posvetuje poeziji in njenim svečenikom. S tem kaže naš narod, da v javnem življenju ne smé vladati samo glava, temveč tudi srce. S tem kaže naš narod, da mu v javnem življenju veljajo ideali in uzori, če so tudi nedosegljivi, kakor je nedosegljivo marsikaj, kar so si do sedaj naši najboljši možje zaželeli, na kar so upali naši prvaki tedaj, ko so narod vzbujali iz smrtne sspanja!

Zategadelj pravim, da je današnja slavnost tudi tolažilna. Ni mu obupati narodu slovenskemu! Ne ljubijo nas nikjer, povsod nas sovražijo, na vseh krajih nam skušajo odglodati kos zemlje slovenske. Če se trudimo na suhoparnem polju političnega delovanja, ne pričakujejo nas ministerski sedeži, in če je kdo pesnik slovenski, Boga naj zahvali, da mu konečno truplo v zemlji domači leži. Ali vendar preštejte jih, koliko malo jih je dandanes, ki so odpadniki svoji slovenski domovini, in kako mnogoštevilni so, ki sveto služijo domovini, dasi jim ničesar ne obeta, dasi jim malo, prav malo dati more. Skoraj ničesar drugzega ne, kot grob, v katerem je zatonilo tudi kipeče srce našega Levstika. In pri tej revščini, vendar koliko bogastvo! Dasi nam slovenska domovina ničesar ne obeta, vendar je dan za dnevom večje število njenih vojakov, ki stopajo odbijajoč vsake napade tesno v vrsto, ter nam dajejo poročstvo v to, da bo ta zemlja, ki hrani v sebi ostanke naših pesnikov, vedno slovenska ostala. Ničesar nam dati ne more, ali vendar jo ljubimo nad vse! Kaj bi bil Slovenc brez ljubezni do svoje domovine? Mala kaplja, ki zgine v neskončnem morju! Ta ljubezen pretresa narod od prvega do zadnjega člana, ona nam naučuje vse naše bojvnike, ona nam bo ojačila tudi naše otroke, da bodo branili vsako ped slovenske ruše. Ta ljubezen je tudi, ki postavlja spomenike pesnikom, ki ustvarja slovesnosti, kakor je današnja!

Zatorej, mati Slovenija, bodisi edina, bodisi na štiri kose razdeljena, ne obupaj! Od nekaj je živel tod tvoj rod, in tudi v prihodnje bo živel, ker pesniki, kakor je bil Fran Levstik, niso se brezvspešno trudili, sad njihovega delovanja se ne raztrese, kakor se raztrese komet v večni eter!

To je dan, ko s celim prepričanjem smemo vsklikniti: Narod bo vedno stal! Dvignimo torej čaše, in prepričani bodite, da jih v spomin Frana Levstika najbolje izpijemo če vskliknemo: Bog ohrani slovenski narod!

Gosp. dr. Vošnjak je nazdravil državnim poslancem; na to se je oglašil državni poslanec gosp. prof. Šuklje tako:

„Nisem mislil govoriti, toda napitnica čast. gospoda predgovornika, namenjena navzočima državnima poslancema, me sili na kratek odgovor. In tudi gledé tvarine ne bodem v zadregi: za vodilno misel izbrati si hočem nek odstavek iz pomenljivega govora, kojega smo čuli iz ust g. deželnega poslanca dr. Ivana Tavčarja.

O národnem idealizmu je govoril, govoril v tako lepi obliki ter s tako unetimi besedami, da sem bil kar vesel, slišati tak govor ravno od gosp. predgovornika. Po vsej pravici naglašal je idealizem. Kdor se količkaj resno bavi s politiko, znati mora, da je izgubljen vsak narod, uničena njegova prihodnost, kakor hitro mu ugasne sveti plamen hrepenenja po narodnih idealih. V razvoji človeštva je idealizem prevažen faktor, in prevelika njegova tvorna sila, da bi ga smel prezirati resen politik.

Toda g. dr. Tavčar govoreč o narodni politiki, stavil je v neko protislovje: „Srce in glavo“, idealizem torej in realistično politiko. In tu treba dodati nekoliko opazek, sicer se napačno razumejo njegove besede. Taka je v političnem gibanju: čuvajmo, skrbno gojimo one nazore, za katere se navdušuje naš narod, hrepenimo po njihovem oživotvorenju, a pri vsem nikdar ne pozabimo dejanjskega položaja, v katerem se nahaja vsak praktičen politik. Pri njem ne zadostuje golo navdušenje, gledati mora na to, kar se dá izvršiti v danih razmerah; poleg srca mora za svet povprašati trezno računajočo, hladno pamet. „Srce“ in „glava“, to ni nikakošno protislovje v politiki, združeni morata biti, sicer je zamán vse hrepenenje po narodnih idealih, sicer ostanejo vedno nedosežni v narodnem življenju. Iz lastne skušnje vém, kak britki položaj čestokrat iz tega nastane možu, delujočemu na političnem polju. A tolaži ga naj zavest, da doseže zaželjeni cilj le tedaj, če sta mu srce in pamet združeni narekovali njegove ukrepe!

I pri nas Slovencih mora biti takó! Saj je tudi nam mnogokrat bilo težavno vstrajati v takozvani „vladni stranki“. Marsikdaj nas je „srce“ gnalo na drugo stran, v opozicijo, v nasprotje k vladi, katera je tolikokrat prezirala naše opravičene želje. Ali, gospôda moja, „glava“ dejala je drugače! In kdo bode zanikal, da smo ukrenili pravo pot, mi državni poslanci, slušajoč to, kar je velevala hladno realistična pamet! Oglejte si današnje razmere ter primerjajte ž njimi položaj, v katerem se je nahajal narod slovenski pred desetimi leti, in pritrđiti mi mora vsak objektivni sodnik, da je naša politika koristna bila narodnemu napredku, da smo po tej poti mnogo priborili bornemu svojemu narodu!

Tedaj, gospôda moja, vodilo nam bodi: „Srce in glava“! Ali jedna meja je potegnjena, katera se nikdar ne sme prekoračiti. Narekuje jo narodna čast! Kader je ta prizadeta, takrat minejo naj vsi pomisleki; vlado, katera bi žalila narodno čast, noben pošten rodoljub, noben politik več podpirati ne bode mogel. Morda se bližamo osodnemu trenutju, ko tudi pri nas nastopi taka mučna dôba, tak kvarni prevrat. Množé se znamenja na političnem obzorju. Glejte, večerajšnji slovenski listi prinašali so obširen telegram o jako pomenljivem članku, objavljenem v oficijoznem dunajskem „Fremdenblatt“-u. Tam se predbaciva Slovanom, da so oni nepristopni ideji narodnega sporazumljenja, da zahtevajo „uresničenje načel“, s kojimi se ministerstvo, stoječe nad strankami, nikoli sprijazniti ne more. Govori se o „močni roki“, — gospôda moja, te besede so dosti jasne. A plašile nas ne bodo! Hladnokrvno smo postopali slovenski državni poslanci, s tem večjo odločnostjo branili bodemo pravice svojega naroda, če se jih žali, če se žali narodna čast naša! In mi vémo, da se je probudil naš rod, da za nami stoji narod slovenski. Ponosno to izrekam danes pri tej lepi slavnosti, katera je sama najboljši dokaz, da je probujena in zavedna tudi naša dolenjska stran. Dvignem torej svoj kozarec ter napijem narodu slovenskemu in njegovim idealom. Gojimo jih v svojih srcih, pamet in razsodnost naj nam kažeta pravo pot, po kateri se dvignemo do njih oživotvorenja, in če treba braniti jih, potem storimo to z jekleno odločnostjo, z možato desnico! (Burno odobravanje.)

(Konec sledi.)

Družbe sv. Cirila in Metoda
redna IV. velika skupščina na Bledu dné 8. avgusta 1889.

(Dalje.)

2. Otroški vrtec pri sv. Jakobu v Trstu. Zahajalo je vánj 59 otrok. Z ozirom na lepe vspehe, ki jih je dosegla vrtnarica gospica Justina Miheli, imenovana je bila voditeljico slovenskega otroškega vrta. Ta zavod je tem važnejši, ker vzgaja deco za

3. Slovensko osnovno šolo pri sv. Jakobu v Trstu. Z odlokom vis. c. kr. namestništva tržaškega od 4. oktobra 1888, št. 15.880, je dobila vsled svoje prošnje družba sv. Cirila in Metoda dovoljenje, da sme odpreti jednorazrednico s slovenskim učnim jezikom. Vodstvo je imenovalo učiteljem Ivana Nekermana, ki je tudi s šolskim podukom začel dné 15. oktobra, a se zaradi mnogih zaprek moral vrniti na svoje prejšnje mesto v Marezige pri Kopru. Na to je podučevala učiteljica Jos. Delkin, potem učitelj J. Špan in slednjič sedanji učitelj Mihael Kamušič, katerega je vodstvo imenovalo pred kratkim učiteljem-voditeljem, da se tako v okom pride neljubim premembam. — Verstvo je podučeval vsled vodstvene prošnje po naredbi prečastitega tržaškega škofijstva čast. gospod Bernard Sever, mestni kapelan pri sv. Jakobu. Število šole obiskujočih otrok je bilo v nižjem oddelku 55, v višjem 19, torej vkup 74, bilo bi jih lahko še več, da ni slavni magistrat tako strog nasproti naši šoli in da ni omejil števila. Podučevalo se je na podlagi „učnih načrtov za Primorje“ za štirirazredne ljudske šole. V ženskih ročnih delih je podučevala voditeljica našega zabavišča. — Osnovala se je že šolska knjižnica, kateri sta mnogo knjig podarila „Slovenska Matica“ v Ljubljani in „Družba sv. Mohora“ v Ce-

